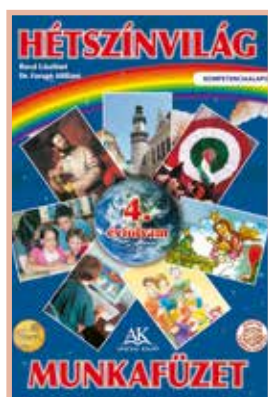
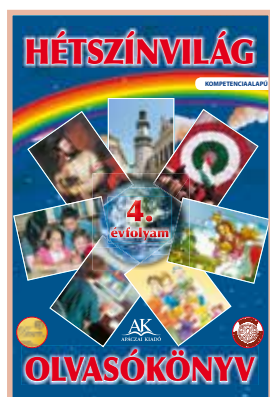

ÍGY DOLGOZTAM... – MAGYAR-TANKÖNYVCSALÁD 4. ÉVFOLYAM

A 4. évfolyamos magyar-tankönyvcsalád tankönyvei és a velük egy-
séget alkotó munkafüzetek az alkotóik nagy szakmai hozzáértéséről,
gyermekszeretetéről tanúskodnak. A taneszközök tartalma mindig
hagyott szabadságot arra, hogy a tanórákat színessé, változatosá
tegyem. A következőkben olyan fortélyokat szeretnék megosztani,
melyeket becsempészttem az órai munkámba.

SZABÓ OLGA

Hétszínvilág olvasókönyv és munkafüzet

Néhány gondolat a fejezetek tükrében

Szeptemberi csengőszó

Könnyed olvasmányai kitűnően munkára hangolták a ta-
nulókat. A tankönyv naprakészségét dicséri, hogy helyet
kapott a kortárs költő, Varró Dániel verse, valamint *Az ismeretlen e-mail* című történet is.

Túl az Operencián

Mű- és népmeséi szerethetőek, olvasmányosak. Az egyik
óra elhozta a gyerekeknek azokat a nagyon régi me-
sekönyveket, amelyekből még nekem olvasott édesanyám.
A két nagy kedvencemet fel is olvastam.

A szeretet – az élet

Igazi kiskamaszoknak való csemege. Lackfi János ve-
se (*Lányok dala, Fiúk dala*) jól rímelt azzal az állapottal,
amely az osztályban a lány-fiú kapcsolatokat jellemezte
az idén. Janikovszky Éva *Örülj, hogy...* című írásaiból az
édesanyák köszöntésekor adtunk elő részleteket drama-
tikus formában. Tanév végén együtt pityeregtünk *A kis
herceg* örök érvényű gondolatain: „Az idő, amit a rózsádra
vesztegetél: az teszi olyan fontossá a rózsádat.” Ez alkal-
mat adott arra is, hogy beszéljünk valami fontosról, az
életéről. Arról, hogy vállaljuk az érzéseinket.

A haza minden előtt

Szép szemelvényekkel segítette az ismerkedést Magyar-
ország történelmével. S bár nem a történelemtanítást cé-

lozza meg a fejezet, közvetett módon rengeteg ismerethez
juttatja a gyerekeket. A szövegek és a hozzájuk kapcsolódó
feladatok remek lehetőséget adtak az adatgyűjtés, lényeg-
kiemelés gyakorlásához, segítették a vázlatírás tanítását,
valamint megértették a tételmondatok szerepét.

A Himnusz elemzését nagyban segítették azok a törté-
nelmi témájú olvasmányok, amelyek a 3. évfolyamos olva-
sókönyvben kaptak helyet. (Ez egy újabb bizonyíték a tan-
könyvek tudatos egymásra építésére, a célok és eszközök
találkozására.) Meghallgattuk más nemzetek himnuszait,
összehasonlítottuk azok dallamát, tempóját, hangulatát a
magyaréval. Páros munkában összegyűjtötték azokat az
élethelyzeteket, amikor nemzeti himnuszunk megszólal.

Szülőföldem szép határa

A témakör szövegei kiemelt jelentőségűek a hazaszeretetre
nevelésben. Azt a feladatot adtam nekik, hogy jó lokálpatri-
óta módjára mutassák be Szolnokot minden szépségével,
jelentős épületeivel és építményeivel, intézményeivel, törté-
nelmi emlékeivel, jelenkori eseményeivel. Önszervező-
déssel alakult csoportokban dolgoztak. Készítettek tablót
a szolnoki népviseletről, tartottak felolvasást a híres szol-
noki emberekről, írtak utazási iroda nevében hirdetést, ké-
szítettek városunkba csábító plakátot, régi képeslapokból
albumot, jászvári ételrecepteket gyűjtöttek. A tevékenyke-
dés hetekig tartott, sok szabadidejüket rááldozták.

Hangos olvasás

A *hangos olvasási tréning* fontos része volt az óra eleji be-
melegítésnek.

► Hangadás-technikai és hangsúlygyakorlatok, szópira-
mis, szópárok, melyekben változott a magán- és mással-
hangzók időtartama, részleges és teljes hasonulást tartal-
mazó szavak, jelzős és határozós szó szerkezetek olvasása.

A hangos olvasás mérésére szolgáló szövegeket felhasz-
náltam. Készítettem egy egységes szempontsört a szöve-
gekhez táblázatos formában. A táblázat kategóriái: *mást
olvasás, tagolási hiba, akadozó olvasás, mondatkezdési és
-zárási hibák, újrakezdés, a beszélői szándék helytelen érzé-
keltetése, hangsúlyozási hibák*. Ebben olvasás közben x-szel
jeleztem a hibákat, az érdemjegyeket a hibaszámokhoz
rendeltem. A mérési eredmények dokumentálása lehetővé
tette a későbbi eredményekkel való összehasonlítást.

Szövegértés

A szövegértés mérésére összeállított feladatlapok jól kiválasztott szövegeket tartalmaztak.

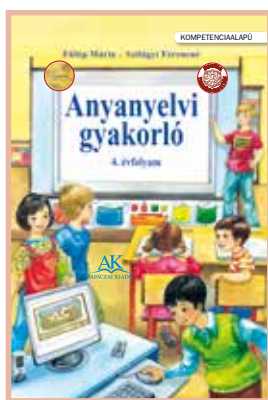
A szövegértés fejlesztése céljából az idén új feladatokat eszeltem ki:

► Az egyik napilapban minden nap található egy cikk „Hihetetlen, de igaz” címmel, amelyben érdekességeket közölnek a világból. (Pl.: sugárhajtású bicikli, a világ leghosszabb hídja, a facebook veszélyei stb.). A gyerekeknek valót folyamatosan kivágom, kérdéseket írok hozzá és laminálom. Egy dobozban tárolom, és aki végzett a feladataival, szabadon választhat belőle. A rövid szövegekhez igyekeztem változatos kérdéseket megfogalmazni. A szövegek rövidege miatt a lassabb tempóban olvasó gyerekek is kedvelték.

► *Memóriajátékok:* Gyakran olvastam fel rövid ismeretközlő szövegeket. Ennek megértését kétféleképpen ellenőriztem. A tanulóknak a lehető legpontosabban vissza kellett mondani a hallottakat, vagy kérdésekre kellett írásban válaszolniuk.

► *Gyorsposta:* 2-3 összefüggő mondat, 4-5 író, költő, zeneszerző nevének továbbadása társnak csatárláncban.

Nyelvtan és helyesírás tankönyv, Anyanyelvi gyakorló

A gyerekek természetes közege a játékos tevékenykedés, a társas kapcsolatok. Ezek nélkülözhetetlen eszköze a beszéd, amely alakilag és formailag egyre több korrekciót igényel. Nagy segítség ebben a munkában a profin összeállított tankönyv, melynek didaktikus szövegei, versei változatosak, érdeklődést keltőek. A definíciók szövegezése egyszerű, könnyen megjegyezhető. A tudás rendszerezésére kiválóan használhatók a tankönyv összefoglaló táblázatai. A feladatok gyakran adtak lehetőséget csoport- és páros munkára.

Az órákon remekül bevált játékos feladatok:

► *Borítékos feladatok:* A tankönyv szógyűjteményéből válogattam szavakat. Minden borítékban más-más feladat tartozott a szavakhoz (Pl.: Pótold a j-ly betűt! Szótagold az összetett szavakat! Pótold a hiányzó ékezeteket a szó ma-

gánhangzóin!) Önálló munka során és differenciáláskor jó hasznát vettem.

► *Anyanyelvi géniusz:* A tanító a padtársaknak mond egy szót. Gyakorlatilag bármilyen témában – igeidők, ige-módok, szófajtan, mondatfajta, a tulajdonnév fajtái – feltehetjük a kérdést. Aki hamarabb rávágja a helyes választ, az állva marad. A játék mindaddig tart, amíg az osztály tanulói közül már csak egy gyerek áll.

► *Kíváncsi kocka:* Egy nagyobb kocka mindegyik oldalára egy kérdést ragasztunk fel (Miért? Mit? Mennyi? Milyen? Mit csinál? Hogyan?). Tetszés szerint kiválasztunk a könyvből egy képet. A tanuló a dobással kapott kérdőszó felhasználásával alkot egy mondatot a képhez kapcsolódóan.

A kérdőszavak kicserélhetők kötőszavakra. Ebben az esetben a tanító megadja az összetett mondat első részét, a tanuló a kötőszónak megfelelően befejezi a mondatot.

► A j hang kétféle jelölésének gyakorlásához két hurkapálcára rögzített tábla is elegendő. Az egyikre a j, a másikra a ly betűt írjuk. A tanító mondja a szót, a tanulók megemelik a megfelelő táblát. Tanulópárok is játszhatják.

Fogalmazás munkafüzet

A fogalmazás lehetőséget ad a tantárgyi tartalmak összehangolására. Nekem alsó tagozaton a legfontosabb célom, hogy tanulóim tudják strukturálni és merjék leírni gondolataikat. Tanulják meg szelektálni a lényegtelt, és igényesen alakított mondatokból felépíteni a mások érdeklődésére számot tartó fontosat. Ehhez remek lehetőségeket adott a *Fogalmazás munkafüzet*. A munkafüzetben található önellenőrzési szempontokat alkalmaztuk az értékelés során.

Néhány kiegészítő feladat, amely a munkafüzet feladataival kompatibilis:

► *Activity:* A tanuló fején lévő pántra egy szókarttyát helyezünk. Társai a szó jelentését körülírhatják, használhatnak szinonimákat, mondhatnak állításokat. Hihetetlenül látványosan fejleszti a szókinccset és a szóbeli kifejezőképességet.

► *Fordított keresztrejtvény:* Nehézségi foka miatt inkább a jobb képességű gyermekeknek ajánlom. Úgy kapják meg a rejtvenyhálót, hogy előzetesen beírtuk a szavakat. Nekik a meghatározásokat kell megfogalmazni.

► *Közmondáskoktél:* Két közmondás szavait összekeverve, hiányosan írjuk fel a táblára. A tanulóknak az eredeti változatot kell leírni. (Pl.: Egy bolond nem csinál nyarat. = Egy bolond százat csinál. Egy fecske nem csinál nyarat.)

► *Hiba a közvetítő vonalban:* Részleteket vetítünk gyermekfilmből hang nélkül. A színészek arcjátékából kell következtetni a hangulatukra. Az ügyesebbek párbeszédet, narrátori szövegeket is írhatnak.

A tankönyvek szerzőinek hálás vagyok azért, hogy abban az alkotómunkában, melynek során könyveiket megálmodták és formába öntötték, szem előtt tartották a legfontosabbat, a gyermeket, az ő életkori sajátosságait.